

Membres corresponents

Cosme Aguiló Adrover

Cosme Aguiló, llicenciat en filologia catalana, és un destacat especialista en toponímia, dialectologia i etimologia, particularment de temes baleàrics.

Nascut a Santanyí (Mallorca) el 1950, de ben jove va mostrar una particular inclinació per l'estudi dels monuments talaiòtics, ostensible en diversos articles sobre cartes arqueològiques comarcals (Santanyí, Campos) i objectes prehistòrics representats amb els corresponents dibuixos i planimetria. D'aquí va passar a la cartografia per a traçar els mapes toponímics de Cabrera, sa Dragonera i els illots de les Pitiüses. Pel seu afany esrutador no s'ha cenyit a una labor col·lectora dels noms de lloc d'aquells espais així com dels de la costa de Felanitx, Campos, ses Salines, Lluçmajor i de molts altres de les Balears i les Pitiüses (i fins de l'illa de Tabarca), sinó que s'ha endinsat en els arcs dels seus orígens, sumant al treball de camp talent i erudició. I és així com topònims reessos a la interpretació com és ara es *Torrent de Pareis*, *sa Punta de sa Curria*, *es Vedrà*, *Santa Cirga*, *sa Barrala*, *l'Imperial* o *es Gomeles* cobren amb la seva ploma nova llum etimològica. A voltes, les seves recerques remunten a l'edat mitjana, com quan localitza antigues alqueries medievals (per exemple la de Ramon Llull), però altres vegades les seves troballes van més lluny, com quan relaciona es *Camp Cucurutx*, d'arrels precatalanes, amb un CAMPO CRUCIS o *es Clot* (o *Clos*) de *Serinyana* amb una colònia agrícola romana ([VILLA] SERENIANA). Un dels seus llibres, *Toponímia i etimologia*, on esbrina amb detall un bell esplet d'ètims toponímics, el revela com un mestre d'aquestes dues disciplines.

Com a bon toponimista ha recorregut pam a pam tot el territori balear perquè sap que una bona part dels noms de lloc són descriptius i una característica del relleu pot donar la

clau de la seva etimologia o, si més no, de la seva motivació. Igualment ha tingut en compte la documentació, que és com una baula que ajuda a enllaçar el nom actual amb l'originari.

El qui fa enquesta toponímica aprofita l'ocasió, com feia Coromines, per observar el parlar del mariner, del muntanyenc o del camperol que fan d'informadors i per prendre nota dels mots i expressions que, captats en la seva espontaneïtat, posseeixen un valor afegit. Aguiló s'enamora d'aquest tresor lingüístic de les Balears i d'aquesta manera sabem quins són els noms illencs per a designar els penitents, la pinya closa, el garbellat, els bolets, els pèsols, els tipus de núvols, les classes de figues, etc. Justament, seguint aquesta línia, hem de destacar una obra magna que, en col·laboració amb l'ornitòleg Antoni Mestre, està a punt de concloure, l'*Atlas ornitoniúmic de les Balears* que, després de llargues i laborioses enquestes a sis-centes vint persones de totes les poblacions de l'arxipèlag, recull els noms de les espècies d'ocells conegudes.

Qui fa dialectologia, a més, s'interessa per la literatura popular. Cal afegir en el seu haver bibliogràfic el recull de cançons populars relatives a Cabrera, de rondalles inèdites (*En Joan Mans-foradades, Es porquer des Camp d'en Torrella*), de romanços i de glosses de rima coixa.

Amador del patrimoni toponímic, ha estat i és un ferm defensor dels noms genuïns i contrari al seu embastardiment. Més d'un cop ha intervingut en la palestra mediàtica per justificar la banda d'un nom tradicional.

Tot i no estar vinculat a l'ensenyament universitari, ha impartit cursets i seminaris a la Universitat de les Illes Balears i ha intervingut en comunicacions, ponències, conferències i taules rodones en diversitat de congressos. La seva producció investigadora és ben substancial: sis llibres, tres opuscles, tres mapes toponímics, cent set articles científics i cent trenta-tres de divulgació. La tesi que està a punt de concloure constituirà una replega i interpretació de milers de topònims, antics i moderns, dels termes de Santanyí i ses Salines.

La seva lleialtat a l'Institut d'Estudis Catalans és indiscutible. Ja va acompanyar la Secció Filològica en la seva visita a Eivissa, com a expert coneixedor dels seus parlars, ha participat recentment amb una conferència en la I Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit, celebrada en aquesta seu, i ha estat un dels presentadors dels dos primers volums de l'*Atlas lingüístic del domini català* a Palma i a Campos. El seu saber i la seva experiència mereixen que el Ple de l'Institut referendi l'acord massiu de la Secció Filològica d'acollir-lo entre els seus membres. La seva col·laboració serà sens dubte valuosa tant pel que fa al coneixement dels parlars vius baleàrics com a les tasques de recerca i normalització toponímiques.

Text llegit pel senyor Joan Veny i Clar en el Ple del dia 3 d'abril de 2006